

KUNNSKAPSGRUNNLAG

DATO: 01.03.24

INNHOOLD

1	PERSPEKTIVMELDINGEN.....	5
2	BEFOLKNING.....	5
2.1	Befolkningsutvikling.....	5
2.2	Befolkningsutvikling siden 2000	6
2.3	Befolkningsframskrivinger	7
2.4	Tjenestebehov i årene fremover.....	8
3	BOLIG OG HUSHOLDNING	9
3.1	Boligmassen	9
3.2	Husholdninger	9
3.3	De eldres bosituasjon	10
3.4	Boligreserve	10
3.5	Boligbygging.....	10
3.6	Estimert boligbehov.....	10
4	BOSETTINGSUTVIKLING.....	11
5	FOLKEHELSEPROFILEN 2023	12
6	LEVEKÅR OG OPPVEKST	14
6.1	Vedvarende lavinntekt	14
6.2	Utenforskap fra arbeidslivet.....	14
6.3	Uføre	14
6.4	Ungdata.....	15
7	UTDANNING OG KOMPETANSE	16
7.1	Utdanningsnivå	16
7.2	Grunnskolepoeng	16
7.3	Gjennomføring videregående opplæring	17
7.4	Spesialundervisning.....	18
8	NÆRINGSLIV	19
8.1	Pendling.....	19
8.2	Næringer.....	19
9	KLIMA OG ENERGI	20
9.1	Potensiale for klimagassreduksjon.....	20
9.2	Klimagassutslipp -mål mot 2050	21
9.3	Et varmere, våtere og villere klima.....	22

9.4	Strømforbruk i kommunale bygg	22
10	Samfunnssikkerhet og beredskap.....	23
11	Kommunens økonomi	23
12	Rekruttering	23
13	AREALREGNSKAP	24

UTFORDRINGSBILDET

Befolkningsutvikling

Det er usikkert hvordan antallet innbyggere vil endre seg framover. Statistisk sentralbyrå tror vi kan få flere innbyggere, over 15 % økning innen 2050, men Telemarksforskning tror kanskje vi får færre, med en nedgang på 7,7 % innen 2040. Usikkerheten viser seg allerede med at vi har tatt i mot mange flykninger fra Ukraina, noe som har gjort at vi har fått flere innbyggere den siste tiden.

Endring i tjenestebehov

Med en aldrende befolkning og en forventet reduksjon i antall barn, står kommunen overfor en fremtid hvor behovet for omsorgstjenester vil øke. Dette krever en strategisk omfordeling av ressurser for å imøtekomme endrede behov.

Rekruttering

Iveland har utfordringer med å tiltrekke seg nødvendig arbeidskraft, særlig innen omsorgssektoren. Det er viktig å finne løsninger som gjør disse jobbene mer attraktive.

Bolig og husholdninger

En endret befolkningssammensetning kan kreve tilpasninger i boligtilbudet. Det er mange eneboliger i kommunen, men i årene fremover kan det være behov for at det bygges flere leiligheter, og tilrettelagte boliger for å møte innbyggernes behov.

Folkehelse, levekår og utenforskap

Kommunen står overfor utfordringer med lavinntektshusholdninger, utdanningsutfordringer, og et generelt utenforskap som krever målrettede tiltak for å forbedre levekår og folkehelse. Det er viktig å legge til rette for at alle føler seg velkomne og verdsatt i Iveland.

Næringsliv

Med en næringsstruktur preget av industrien og at vi har mange som pendler, kan det være viktig å legge til rette for lokal næringsutvikling og skape attraktive arbeidsplasser i kommunen.

Klima

Klimaendringene stiller krav til tiltak for utslippsreduksjon, hvor elektrifisering spiller en nøkkelrolle i overgangen til en bærekraftig framtid.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har en viktig rolle i samfunnssikkerhet og beredskap og beredskapsplanlegging for naturhendelser, pandemier, og teknologiske risikoer er avgjørende for å opprettholde trygghet og sikkerhet for innbyggerne.

Økonomi

Kommunens økonomi er god, støttet av statlige rammetilskudd og ansvarlig styring, selv om skatteinntekter er lave og det er usikkerhet rundt inntekter fra konsesjonskraft.

Arealbruk og -planlegging

Balansen mellom utbyggingsbehov og bevaring av naturverdier er essensielt for å sikre en bærekraftig utvikling og tilpasning til klimaendringer.

Disse utfordringene krever en helhetlig tilnærming og tverrsektorielt samarbeid for å sikre en bærekraftig og inkluderende utvikling i Iveland kommune.

1 PERSPEKTIVMELDINGEN

I regjeringens perspektivmelding fra 2021 pekes det på fire viktige trekk som vil påvirke kommunene i årene fremover:

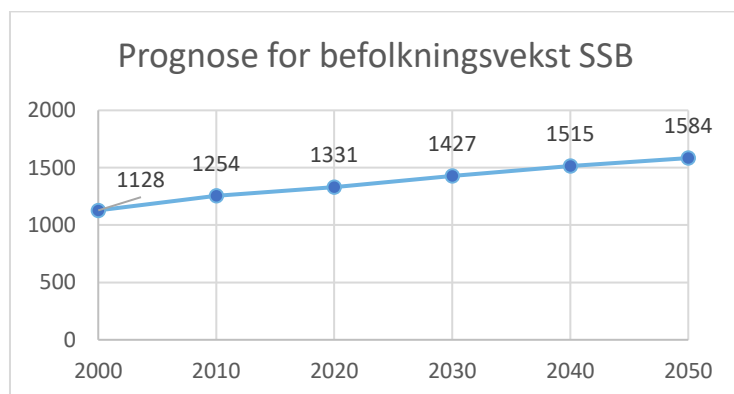
1. Internasjonalt vil det være mer konkurranse og mindre samarbeid.
2. Klimaendringene vil koste penger fordi vi må tilpasse oss og forebygge.
3. Vi blir færre som kan jobbe og ta vare på eldre, samtidig som utgiftene til folketrygd og helse og omsorg øker.
4. Økonomien blir dårligere med færre som jobber, mindre vekst, lavere skatteinntekter og høyere utgifter. Dette begrenser handlingsrommet i budsjettene.

Disse trekkene vil påvirke oss, men vi har også våre egne utfordringstrekk.

2 BEFOLKNING

2.1 Befolkningsutvikling

I tredje kvartal i 2023 hadde Iveland 1375 innbyggere. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) forventes det at vi vil være omtrent 1584 innbyggere innen 2050. Dette vil være en vekst på over 15 %.

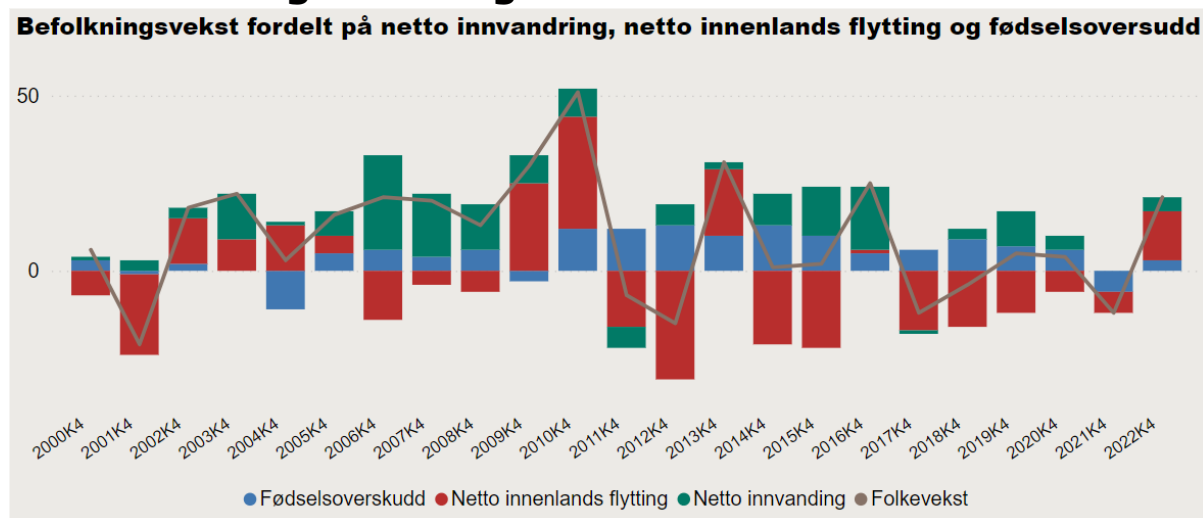
Figur 1 Prognose for befolkningsvekst frem mot 2050. Hovedalternativet til SSB viser hvordan utviklingen blir når vi legger til grunn middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring (Kilde: SSB)

[Telemarksforskning](#) har gjort egne beregninger, og i et av deres scenarier kan folketallet gå ned med 7,7 % frem mot 2040. I beregningene til Telemarksforskning legges det til grunn at noen kommuner har hatt bedre flyttetall eller arbeidsplassvekst enn beregnet i de foregående ti årene og så blir denne tendensen fremskrevet. For Iveland sin del kan dette bety at folketallet vil gå ned i årene fremover.

Samtidig som følge av krigen i Ukraina, har Iveland allerede bosatt et betydelig antall flyktninger, og det er planlagt å ta imot enda flere. Flyktningene bidrar til

at innbyggertallet går opp. Det er viktig å kunne tilby flyktningene trygge boliger, tilgang til skole og helsetjenester og inkludere dem fullt ut i kommunen.

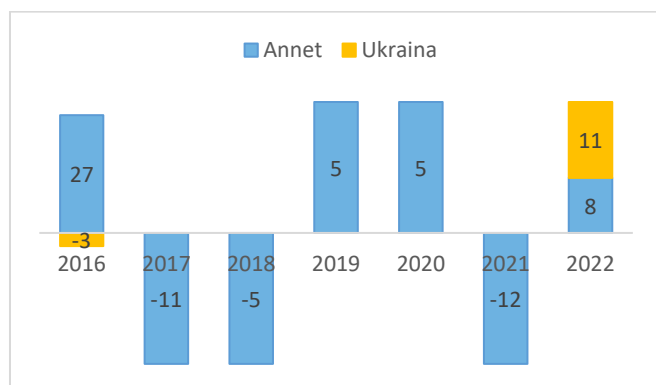
2.2 Befolkningsutvikling siden 2000

Figur 2 Befolkningsvekst siden 2000 (Kilde: Agder fylkeskommune)

Siden år 2000 har folketallet økt med 216. Befolkningsutviklingen påvirkes av innvandring, flytting og fødselsoverskuddet. Den viktigste faktoren bak veksten i innbyggertallet har vært innvandring.

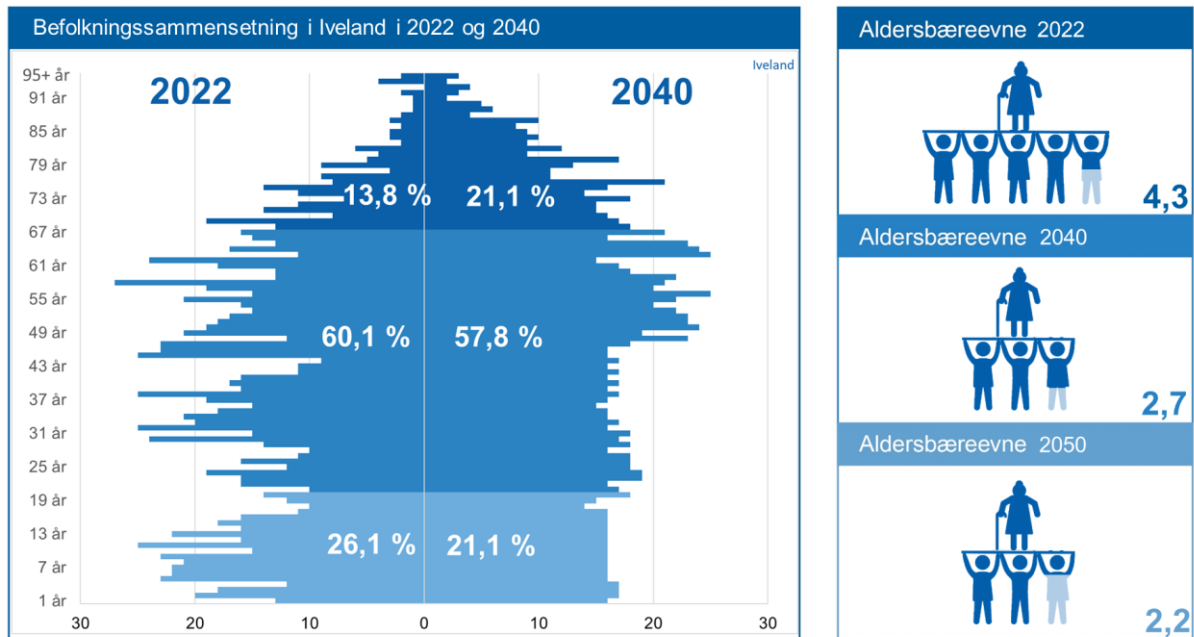
Den høye innvandringen fra Ukraina gjorde at de fleste steder fikk høyere vekst i folketallet enn forventet i 2022. Tallene i figuren under er hentet fra Telemarksforsking. Her vises endringene i folketallet med og uten Ukrainere i Iveland. Folketallet i Iveland gikk opp med 19 innbyggere i 2022. Samme år økte antallet ukrainere med 11. Uten innvandringen fra Ukraina ville folketallet gått opp med 8 innbyggere.

Figur 3 Folketallsendring i Iveland dekomponert i endringer i antall ukrainske statsborgere og andre (Kilde: <https://regionalanalyse.no/rapport/11029/2/1>)

2.3 Befolkningsframskrivinger

I liket med resten av landet, forventes befolkningen i Iveland å bli eldre i årene som kommer. Ifølge SBB, kan antallet eldre over 80 år blir mer enn tredoblet i 2050. Vi kan også forvente færre barn i barnehage og skole. Samtidig som dette skjer, vil veksten i tilgjengelig arbeidskraft bremses. Det gjør at aldersbæreevnen reduseres til 2,2 i 2050. Aldersbæreevnen viser forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen og den eldre delen av befolkningen, og er viktig for framtidens økonomiske bæreevne og for velferdstilbud og helse- og omsorgstjenester.

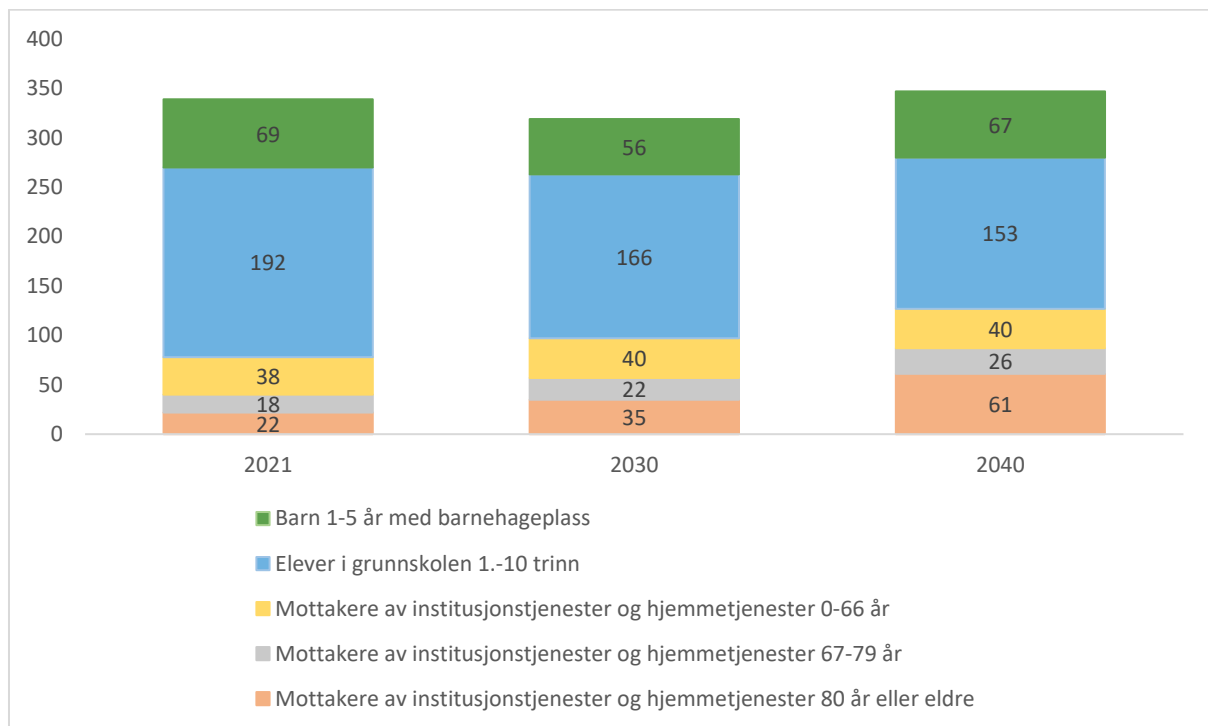

Figur 4 Befolknings sammensetning og aldersbæreevne i Iveland (Kilde: Agder fylkeskommune)

2.4 Tjenestebehov i årene fremover

Forventingene om flere eldre vil føre til et endret tjenestebehov.

Framskrivningene i figuren over tar ut utgangspunkt i tall fra KOSTRA for 2021 og hovedalternativet i Statistisk sentralbyrås regionale befolkningsframskrivninger fra juli 2022. Hvis framskrivningene til SSB slår til, spås antall barnehagebarn til å være på omtrent samme nivå i 2040 som i 2021. Videre kan vi forvente færre elever i grunnskolen (1-10 trinn), mens den største endringen vil være blant de eldre, hvor det kan bli en tredobling av de som er 80 år eller eldre som vil ha behov for tjenester fra kommunen. Det at befolkningen blir eldre vises også på utvikling av demens. Hvis hovedalternativet til SSB slår til, kan det også være så mange som 60 personer som har demens i 2050. Dette vil i så fall være en tredobling sammenlignet med hvor mange det var i 2020.

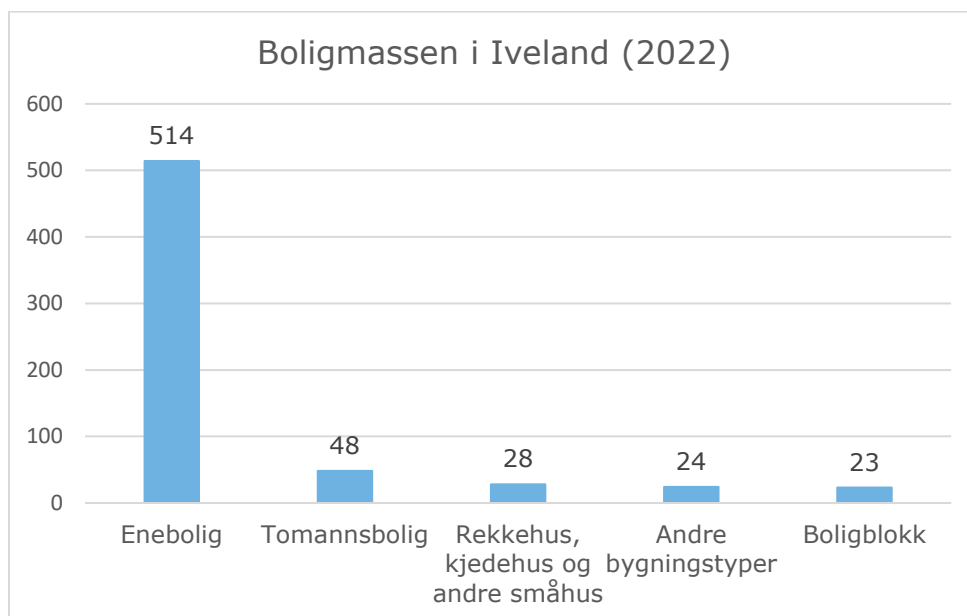
Figur 5 Antall tjenestemottakere i Iveland i årene fremover (Kilde: regjeringen)

På grunn av at det blir flere eldre og færre barn, må arbeidskraft og andre ressurser flyttes fra oppvekst til omsorg. Eldre må også kunne leve aktive og sosiale liv lengst mulig i sitt eget nærmiljø uten behov for institusjonsplasser eller omfattende hjelp fra det offentlige.

3 BOLIG OG HUSHOLDNING

3.1 Boligmassen

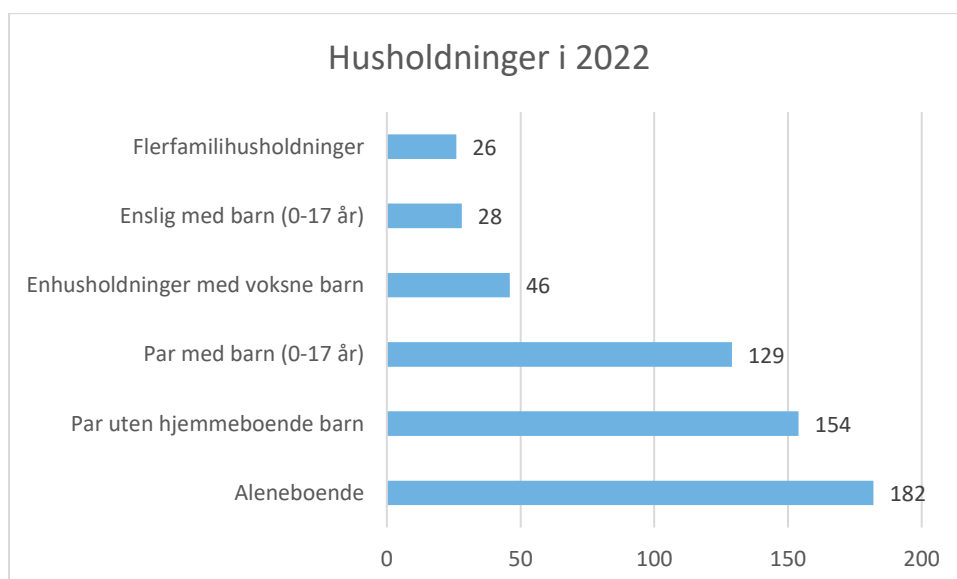
I 2022 var det totalt 637 boliger i Iveland. Boligmassen domineres av eneboliger som sammen med tomannsboliger og rekkehus utgjør nærmere 93 % av den totale boligmassen.

Figur 6 Boligsammensetning i Iveland i 2022.

3.2 Husholdninger

Aleneboende er den husholdningen det er flest av etterfulgt av par uten hjemmeboende barn.

Figur 7 Husholdninger i Iveland i 2022.

3.3 De eldres bosituasjon

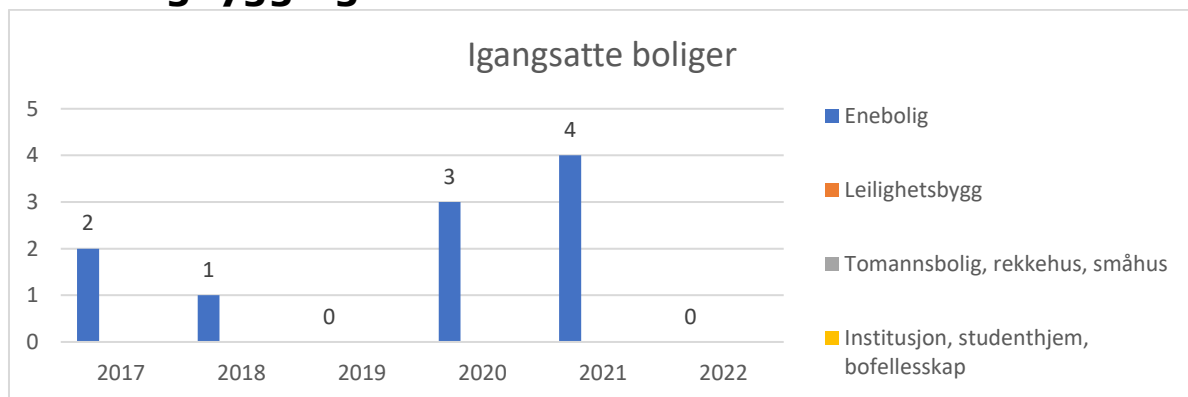
Iveland gjennomførte i 2021 en undersøkelse for å se nærmere på bosituasjonen til eldre over 60 år i kommunen. Undersøkelsen omhandler hvordan de eldre opplever bosituasjonen i dag, og eventuelle tanker for fremtiden. Det var 32 som svarte på undersøkelsen. Noe av det vi kan trekke ut av undersøkelsen er:

- 8 av 10 sier at boligen de bor i ikke er spesielt tilrettelagt.
- Av vedlikehold er det gjort mest utvendig vedlikehold på boligene, og lite tilpasninger innendørs.
- Ingen av de spurte har tatt kontakt med kommunen med tanke på å få hjelp til utbedringer av boligen.
- 8 av 10 er avhengig av bil for å bli boende.
- Flertall av de spurte mener det er viktig å bo nær familie
- Flertallet er emosjonelt tilknyttet nåværende bolig.
- Flertallet av de som svarte vil vurdere å flytte dersom de får redusert helse/funksjonsevne.

3.4 Boligreserve

Samlet sett er det i vedtatte reguleringsplaner en reserve på omtrent 594 boenheter fordelt på Birketveit (358) Skaiå (178), Skisland (26) og Vatnestrøm (32). I tillegg til dette er det 27 tomter satt av til spredt boligbebyggelse og omtrent 245 dekar med areal for boligbebyggelse i kommuneplanens arealdel. Dette gir en betydelig boligreserve.

3.5 Boligbygging

Figur 8 Igangsatte boliger i Iveland 2017 - 2022.

De siste 5 årene er det igangsatt ca. 2 boliger i året hvor alle boliger er eneboliger.

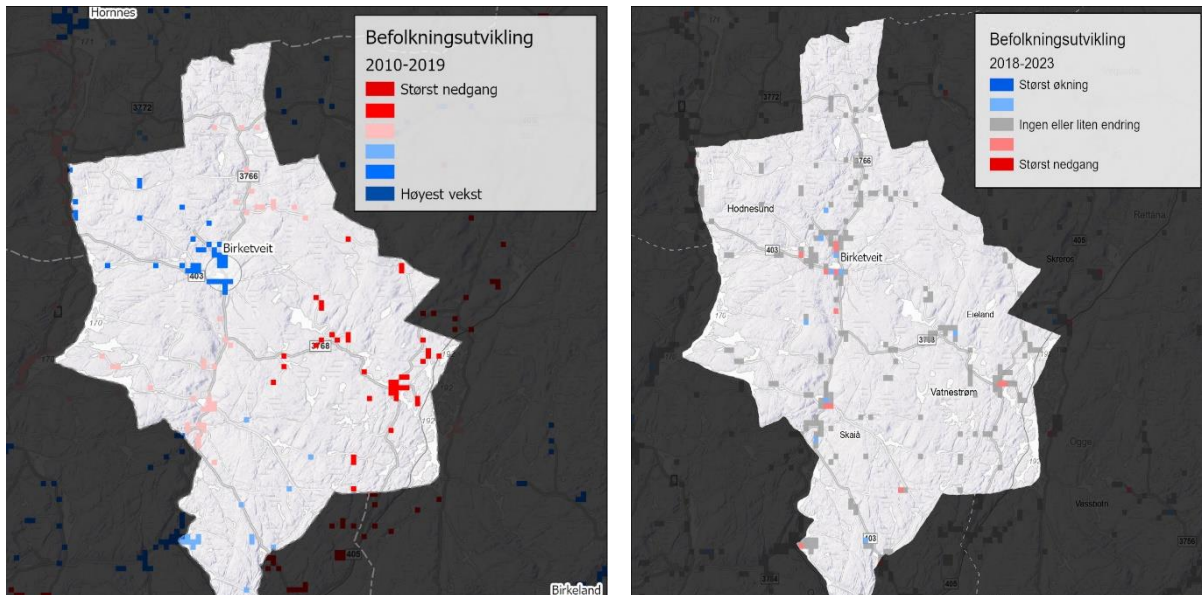
3.6 Estimert boligbehov

For å estimere boligbehov fremover er det gjort en enkel beregning. Per 1.1.2022 bodde det 1323 personer i Iveland i 637 boliger. Det vil si i gjennomsnitt 2,07 personer per bolig. SSB har spådd befolkningen til å være 1584 i 2050, altså en befolkningsvekst med omtrent 261 personer. Hvis vi legger til grunn at antall personer per bolig blir 2,07, trengs 126 boliger frem mot 2050.

Hvis denne byggetakten opprettholdes, vil det ikke være behov for å sette av mer areal til boliger i planperioden. Imidlertid kan det være hensiktsmessig å vurdere attraktiviteten til allerede regulerte områder. Det kan være behov for å legge til rette for flere leiligheter i årene fremover på grunn av befolkningsutviklingen med stadig flere eldre, flere som velger å bo alene samt at boligmassen domineres av eneboliger.

4 BOSETTINGSUTVIKLING

Agder fylkeskommune har laget kartene under. De viser hvor folk har bosatt seg i Iveland i to utvalgte perioder. I en 9 års periode fra 2010-2019 var det en tydelig sentraliseringstrend rundt Birketveit. Denne trenden har ikke vært like tydelig de siste 5 årene.

Figur 9 Bosettingsutvikling i to perioder (Kilde: Agder fylkeskommune)

5 FOLKEHELSEPROFILEN 2023

Folkehelseprofilen utarbeides av folkehelseinstituttet og gir et bilde av folkehelsen i kommunene. Profilen skal være en hjelp til å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Den samlede oversikten vises på neste side. I 2023 ligger Iveland signifikant dårligere enn landet på disse indikatorene:

Vedvarende lavinntekt (husholdninger), 0-17 år

Det å ha en vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge. I 2023 er det 17 prosent i aldersgruppen 0-17 år som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Tallene for Agder er 14 % og Norge 12 %.

Laveste mestringsnivå i lesing 5. trinn

Iveland har høyere andel elever som er på laveste mestringsnivå i lesing på 5 trinn sammenlignet med landet som helhet.

Laveste mestringsnivå i regning 5. trinn

Iveland har høyere andelen elever som er på laveste mestringsnivå i regning på 5 trinn sammenlignet med landet som helhet.

Forventet levealder for kvinner

Forvente levealder for kvinner er 80,1 år i Iveland. Dette er 3,8 år lavere enn hva det er for landet som helhet.

Vaksinasjonsdekning for meslinger

I Norge er vaksinasjonsdekningen for MMR-vaksinen svært høy, og i 2022 var dekningen 96 % for første dose og 95 % for andre dose. Vaksinasjonsdekningen Iveland er lavere og ligger på 87,1 %.

FOLKEHELSEPROFIL 2023

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I Kommunehelse statistikkbank, <http://khs.fhi.no> finnes flere indikatorer samt mer informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Iveland
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	24,4	21,5	20,4	prosent	
	2 Andel over 80 år	3,1	4,4	4,4	prosent	
	3 Andel 80 år+, framskrevet til 2040	7,5	8,3	8,2	prosent	
	4 Personer som bor alene, 45 år +	21,6	25,5	26,3	prosent	
	5 Befolkningsvekst	-0,9	0,74	0,63	prosent	
Oppvekst og levekår	6 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	78	79	81	prosent	
	7 Vedvarende lav inntekt, 0-17 år	17	14	12	prosent	
	8 Inntektsulikhet, P90/P10	2,4	2,7	2,8	-	
	9 Barn av enslige forsørgere	16,1	15,5	14,7	prosent	
	10 Unge som står utenfor, 15-29 år	9,9	10,2	9,5	prosent (a,k)	
	11 Leier bolig, 45 år +	13,8	10,6	12,2	prosent	
	12 Bor trangt, 0-17 år	9,3	14	18	prosent	
	13 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	44	25	23	prosent (k)	
	14 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	46	25	24	prosent (k)	
	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	73	79	79	prosent (k)	
Miljø, slaster og livskår	16 Høy tilfredshet med livet, Ungd. 2022	**	51	50	prosent (a,k)	
	17 Drikkevann, hygienisk og stabilt	100,0	93,3	90,7	prosent	
	18 Luftkvalitet, finkornet svevestøv	3,1	4,7	4,8	µg/m³	
	19 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2022	**	85	84	prosent (a,k)	
	20 Fritidsorganisasjon, Ungd. 2022	**	59	58	prosent (a,k)	
	21 Fornøyd m/ lokalmiljø, Ungd. 2022	**	69	67	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd m/ treffsteder, Ungd. 2022	**	63	55	prosent (a,k)	
	23 Ensomhet, Ungdata 2022	**	22	23	prosent (a,k)	
	24 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	-	30	27	prosent (k)	
	25 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2022	**	43	45	prosent (a,k)	
Helse- og livsforhold	26 Røyking, kvinner	-	3,9	2,8	prosent (a)	
	27 Forventet levealder, menn	79,6	79,7	80,1	år	
	28 Forventet levealder, kvinner	80,1	83,7	83,9	år	
	29 Utd.forskjeller i forventet levealder	-	5,7	5,1	år	
	30 Psykiske sympt./lidelser, 0-74 år	142	179	160	per 1000 (a,k)	
	31 Overvekt og fedme, 17 år	25	23	22	prosent (k)	
	32 Hjerte- og karsykdom	16,3	16,7	17,2	per 1000 (a,k)	
	33 Antibiotikabruk, resepter	241	280	262	per 1000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdeknning, meslinger, 9 år	87,1	96,7	97,3	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert, k = kjønnsstandardisert og ** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler. Les mer om mulige årsaker til at tall fra Ungdataundersøkelsen mangler og om endringer i tall for 2021 [her](#).

1./2. 2022. 3. 2040, beregning basert på middels vekst i fruktbarhet, levealder og netto innflytting. 4. 2022, i prosent av befolkningen. 5. 2021. 6. 2021, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 7. 2019-2021, barn (0-17 år) som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av nasjonal median. 8. 2021, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 9. 2019-2021, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 10. 2021, omfatter de som ikke er i arbeid, utdanning eller opplæring (NEET). 11. 2021, andelen er presentert i prosent av personer i privathusholdninger. 12. 2021, trangbodhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 13./14. Skoleårene 2019/2020-2021/2022. 15. 2019-2021, omfatter elever bosatt i kommunen. 16. U.skole, de som angir 8-10 på en skala fra 0-10, der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. 17. 2021, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil levering av drikkevann. Omfatter vannverk som forsyner minst 50 personer. Tallene bør vurderes i lys av andelen som er tilknyttet vannverk i kommunen, se Kommunehelse statistikkbank. 18. 2021, mikrogram per kubikkmeter (µg/m³) finkornet svevestøv (PM2,5) som befolkningen i kommunen er utsatt for. 19. U.skole, opplever at nærområdet er trygt på kveldstid. 20. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 21. U.skole, svært eller litt fornøyd. 22. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 23. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 24. 2021-2022, oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 25. U.skole, daglig utenom skolen. 26. 2017-2021, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet, oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 27./28. 2007-2021, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 29. 2007-2021, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 30. 2018-2020, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 31. 2019-2022, KMI som tilsvarer over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 32. 2019-2021, omfatter innlagte på sykehus og/eller døde. 33. 2021, 0-79 år, utleveringer av antibiotika ekskl. metenamin på resept. 34. 2017-2021. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet), Hjerte- og karregisteret, Reseptregisteret, Meteorologisk institutt, Medisinsk fødselsregister og Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK. For mer informasjon, se <http://khs.fhi.no>.

6 LEVEKÅR OG OPPVEKST

6.1 Vedvarende lavinntekt

Flere barn (0-17 år) i Iveland lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt.¹ Vedvarende lavinntekt betyr at en husholdning i snitt har tjent under 60 prosent av medianinntekten i Norge i løpet av de siste tre årene. Barn som vokser opp i slike husholdninger er mer utsatt for dårlige levekår og har større risiko for å bli hengende etter på flere områder. Kommunen må sørge for at alle har like muligheter til utdanning, arbeid, bolig og deltakelse for å utjevne forskjellene.

Barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt

17 % i Iveland
14 % i Agder
12 % i Norge

Figur 10 barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt (2019- 2022) (Kilde: FHI)

6.2 Utenforskap fra arbeidslivet

Det er flere utenfor arbeidslivet i Iveland. I Aldersgruppen 15-29 år er det 37 personer som er utenfor arbeidslivet i Iveland. Begrepet «Utenforskap fra arbeidslivet» er de som verken er i jobb, utdanning eller deltar på arbeidsmarkedstiltak. Det å være uten jobb kan ha negative konsekvenser, spesielt for den psykiske helsen. Det å få flere i jobb er en av hovedutfordringene i tiden fremover.

Utenforskap fra arbeidslivet

12,3 % i Iveland (37 personer)
10,3 % i Agder
9,7 % i Norge

Figur 11 Utenforskap fra arbeidslivet (2022) (Kilde SSB)

6.3 Uføre

Det er mange som er uføre i Iveland. Vi må legge til rette for at flere tar høyere utdanning og fagutdanning basert på fremtidens kompetansebehov, og sørge for at flere får seg jobb.

Uføre alle aldre

21,5 % i Iveland (178 personer)
10,3 % i Agder
9,7 % i Norge

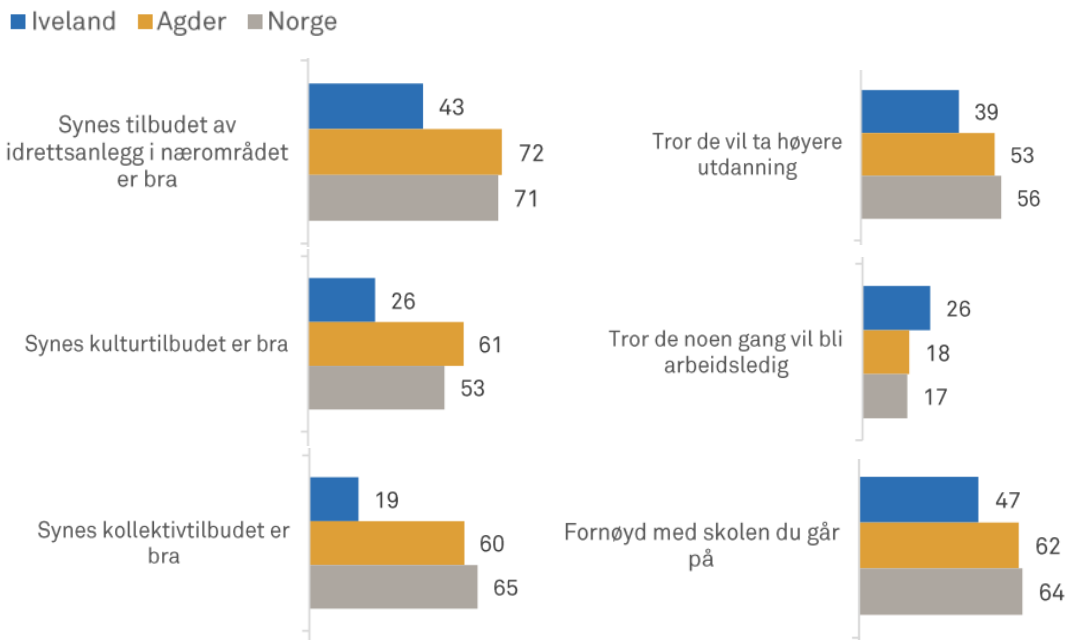
Uføre under 30 år

4,8 % i Iveland
3,4 % i Agder

Figur 12 Uføre (2023) (Kilde: NAV)

6.4 Ungdata

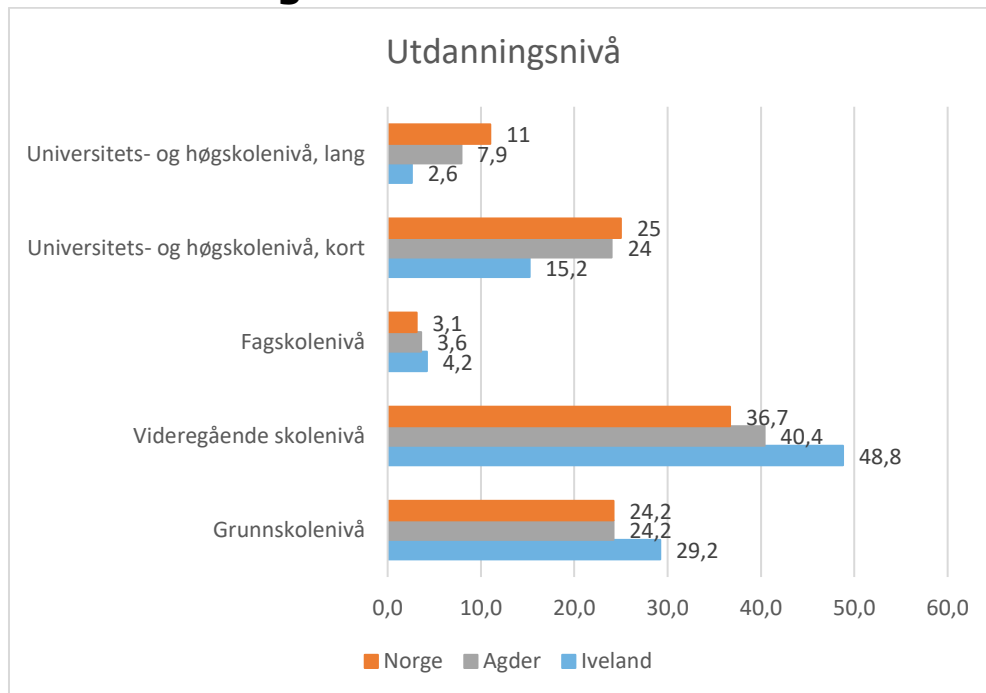
Ungdommen i Iveland sier i Ungdataundersøkelsen fra 2022 at de er mindre fornøyd med tilbud idrettsanlegg, kultur, kollektivtransport og skolen. Det er også færre som tror de vil fullføre videregående og ta høyere utdanning. Flere tror også de en gang vil bli arbeidsledig. Iveland må skape et miljø der ungdommen trives.

Figur 13 Ungdataundersøkelsen, ungdomsskolen, 2022

7 UTDANNING OG KOMPETANSE

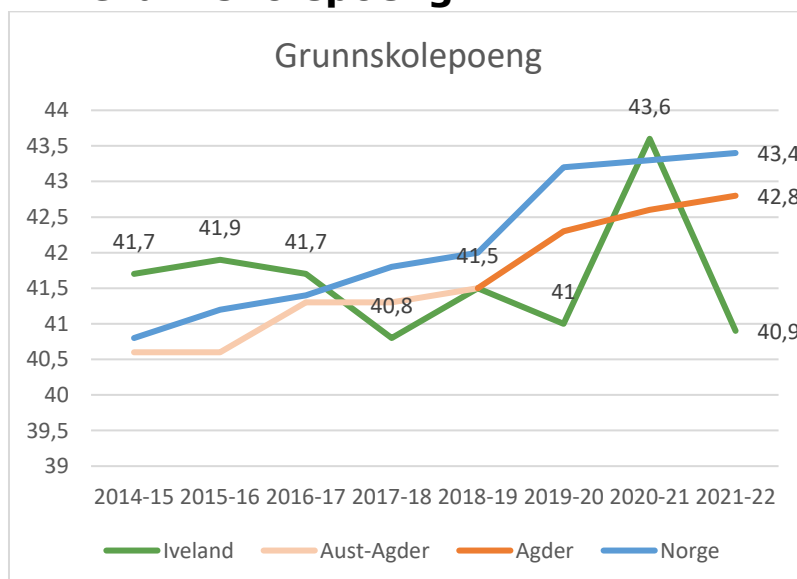
7.1 Utdanningsnivå

Figur 14 Utdanningsnivå 16 år og oppover (prosent), Iveland, Agder og Norge (Kilde: SSB)

Tallene for utdanningsnivå er fra 2021. Det er færre av innbyggerne som tar høyere utdanning i Iveland, kort og lang, sammenlignet med Agder og Norge. På den annen side er det flere med grunnskolenivå og videregående skolenivå i Iveland sammenlignet med fylket og Norge som helhet.

7.2 Grunnskolepoeng

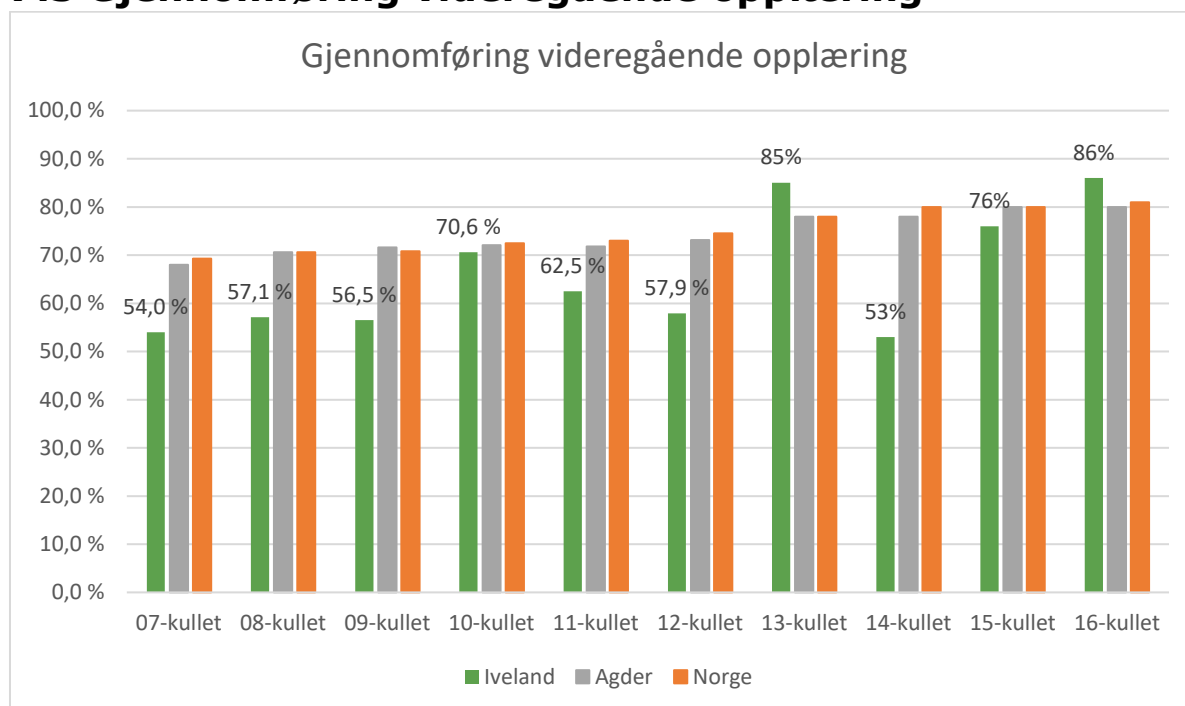

Figur 15 Grunnskolepoeng (Kilde SSB)

Grunnskolepoeng uttrykker elevens karaktersnitt på 10 trinn og benyttes som grunnlag for inntak til videregående opplæring. På grunn av at eksamen for alle grunnskoleelever ble avlyst skoleårene 2019-20 og 2020-21, er grunnskolepoengene for disse skoleårene kun basert på standpunktkarakterer.

De siste årene har det nasjonalt vært en jevn stigning i grunnskolepoeng, mens Iveland har variert i større grad. Det vil være naturlig at Ivelands resultater svinger, siden datagrunnlaget for kommunen er så lite. For skoleåret 20-21 ser vi at Iveland igjen ligger litt over resultatene for både Agder og nasjonalt på grunnskolepoeng.

7.3 Gjennomføring videregående opplæring

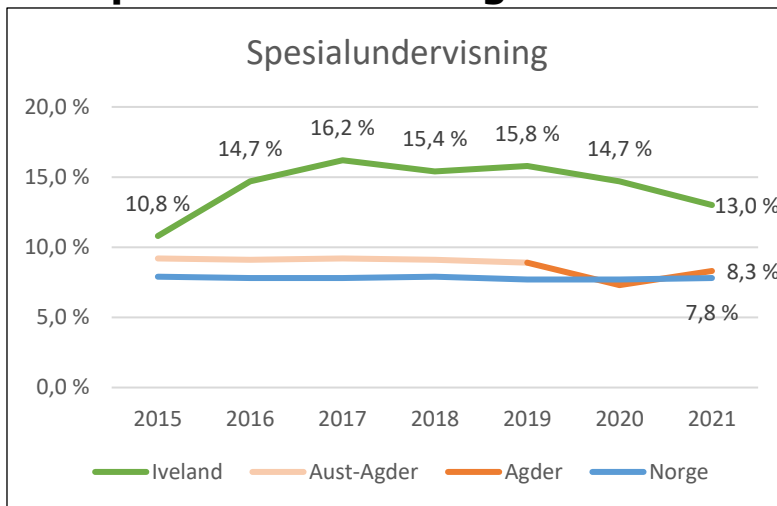
Figur 16 Gjennomføring videregående opplæring. 2007-kullet til 2016-kullet (Kilde: SSB)

Figuren over viser gjennomføringsgraden i videregående.

I 2019 endret man beregningsmetoden slik at gjennomføringsgraden beregnes ut fra at elevene som går studieforberevende følges over fem år, mens elevene som begynte på yrkesfag følges over 6 år etter skolestart.

Pga. antall elever er det ikke tall på studieforberevende og yrkesfag for Iveland. Det er heller ikke fullstendige tall over kjønnsfordeling.

7.4 Spesialundervisning

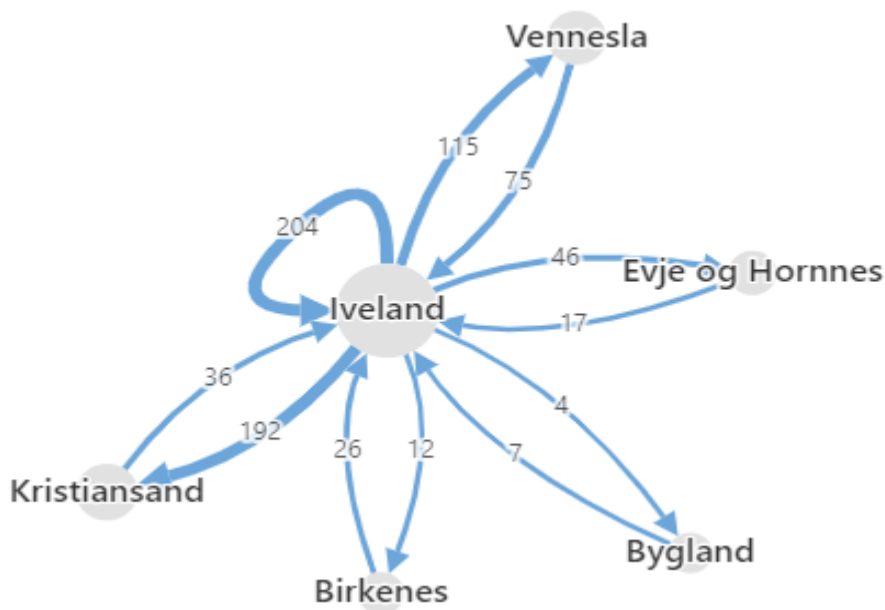
Figur 17 Spesialundervisning

I 2021 var det 13 % av elevene i Iveland som fikk spesialundervisning. Dette er høyere enn snittet i Agder 8,3 % og Norge 7,8 %.

8 NÆRINGS LIV

8.1 Pendling

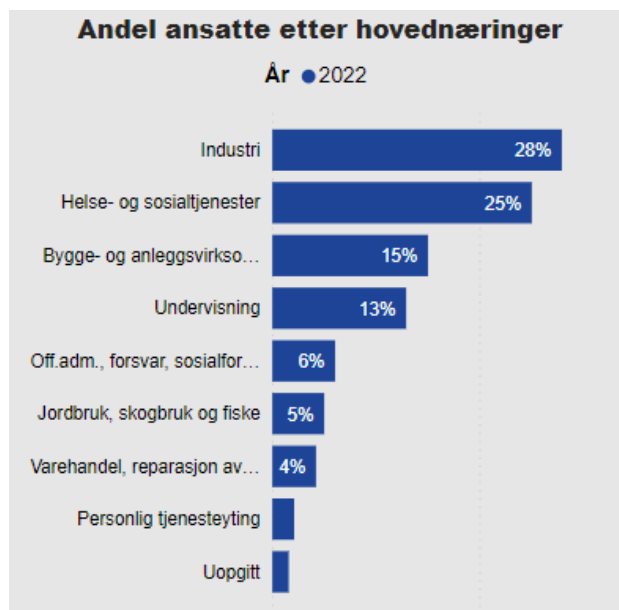
Iveland tilhører Kristiansand bo- og arbeidsmarkedsregion og dette vises tydelig på pendlerstatistikken. Av innbyggerne som er i jobb, er det kun 1 av 3 som jobber i Iveland. Resten pendler til arbeid i nabokommunene. Kristiansand er største arbeidssted etterfulgt av Vennesla (se figuren under),

Figur 18 Kommunens viktigste pendlerrelasjoner per 4. kvartal 2022 (Kilde: SSB)

8.2 Næringer

Voss production AS er den største private arbeidsgiveren i Iveland (mineralvann), og sammen med Dørfabrikken Vatnestrøm AS (produksjon av bygningsartikler) gjør dette at industrien dominerer privat næringsstruktur i kommunen.

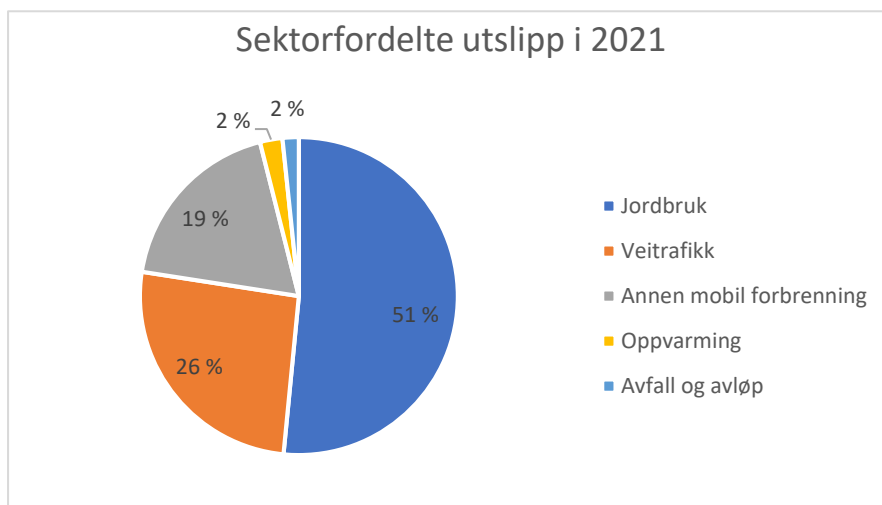

Figur 19 Andel ansatte etter hovednæringer (Kilde: Agder fylkeskommune)

9 KLIMA OG ENERGI

Klimaendringene påvirker hele verden og også Iveland. For å stoppe klimaendringene må vi redusere utslippene nå. I Iveland slipper jordbruket ut mest (51 %), deretter kommer veitrafikk (26 %) og annen mobil forbrenning (19 %).

I 2009 var de totale utslippene i kommunen på 4402 tonn CO₂-ekvivalenter mens situasjonen i 2020 var 4854 tonn. Det betyr at utslippene har gått opp. Det er innenfor jordbruket og annen mobil forbrenning økningene har skjedd mens det i veitrafikken har vært en nedgang i utslippene.

Figur 20 Sektorfordelte utslipp i 2021 (Kilde: Miljødirektoratet)

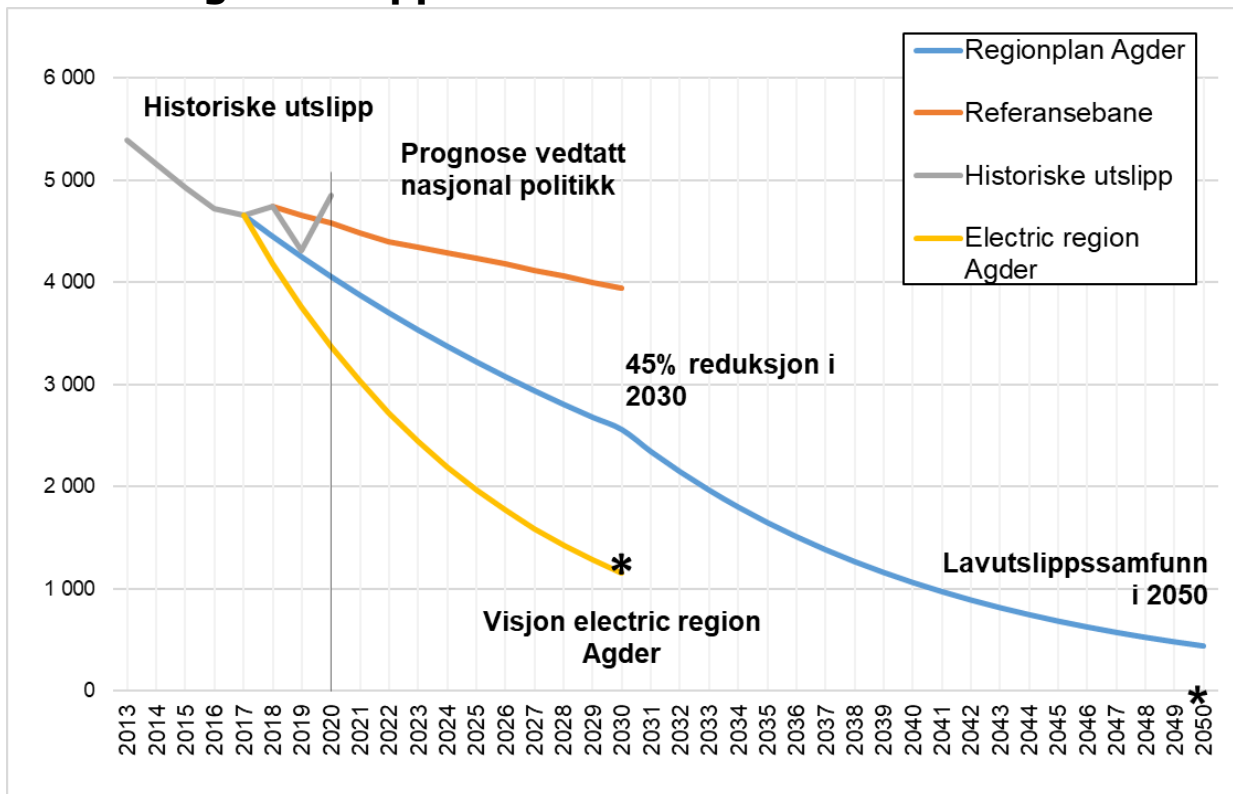
9.1 Potensiale for klimagassreduksjon

Mye av potensialet for reduksjon i klimagassutslippene ligger i elektrifisering av sektorene transport og annen mobil forbrenning. Hvis transportsektoren og annen mobil forbrenning elektrifiseres har kommunen et potensial i å redusere klimagassutslippene med 44 %.

Figur 21 Klimagassreduksjon i Iveland ved elektrifisering (Kilde: Agder fylkeskommune)

9.2 Klimagassutslipp -mål mot 2050

Figur 22 Utslipp i Iveland sammenlignet med regionale mål og nasjonal politikk. (Kilde: Agder fylkeskommune).

Agder har gjennom «Regionplan Agder 2030» slått fast at vi i regionen skal redusere de årlige utslippene med 45 % innen 2030 og 90 % innen 2050 sammenlignet med hva de var i 2017.

Figuren over er laget av Agder fylkeskommune og den viser hvordan vi ligger an til å nå målene i Iveland kommune. Det er en viss avstand mellom målene som er satt (blå linje) og hvor langt på vei vi er kommet for å nå målene (går linje)

9.3 Et varmere, våtere og villere klima

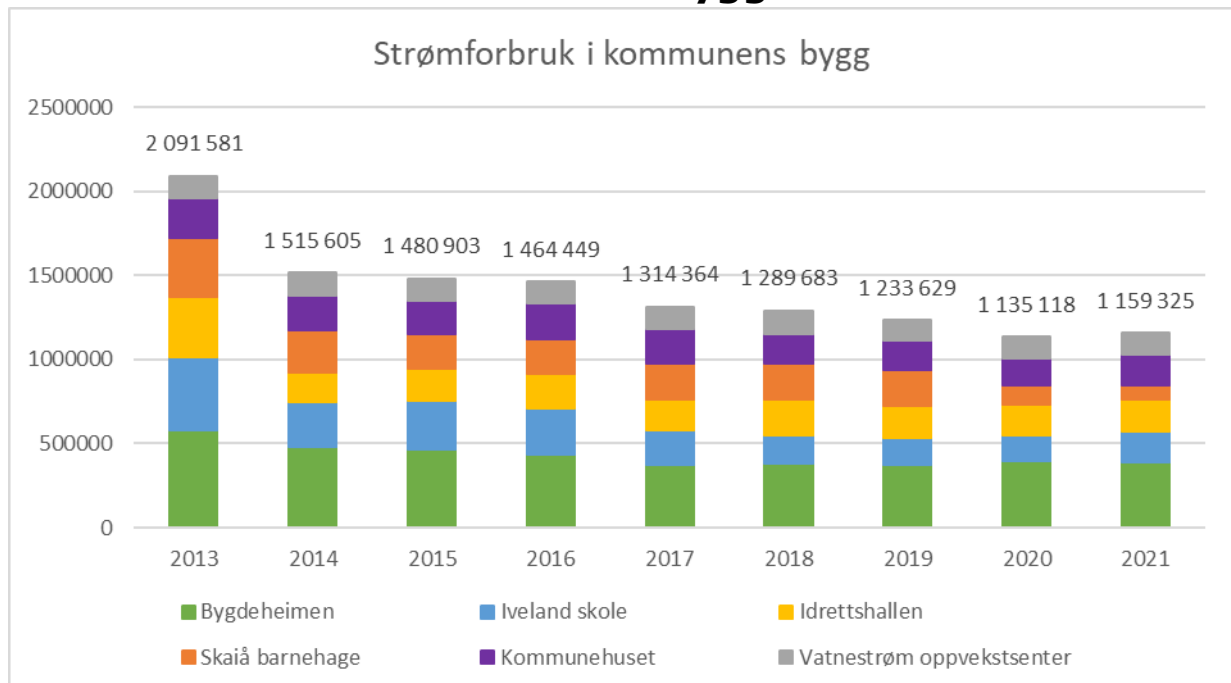
Norsk klimaservicesenter har utviklet klimaprofiler for fylkene. For Agder vil en sannsynlig utvikling som følge av klimaendringene være:

- Episoder med kraftig nedbør vil øke vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann
- Det forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må man forvente en økning i flomvannføringen
- Økt fare for jord-, flom-, og sørpeskred som følge av økte nedbørsmengder

Figur 23 Klimaprofil for Agder (Kilde: Norsk klimaservicesenter)

9.4 Strømforbruk i kommunale bygg

Fra 2013 til 2021 har strømforbruket i kommunens bygg gått ned med totalt 932 256 KW.

10 SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP

Kommunene skal utvikle trygge lokalsamfunn og har et grunnleggende ansvar for å beskytte befolkningen og bidra til å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner. Iveland sin helhetlige risiko og sårbarhetsanalyse peker på storm, pandemi og strømbrydd som de største utfordringene som kan påvirke innbyggernes dagligliv og grunnleggende behov.

11 KOMMUNENS ØKONOMI

Rammetilskuddet fra staten er bærebjelken for kommunens inntekter, og endringer i politikken fra regjering og storting vil direkte påvirke økonomien til kommunen. Ivelands inntekter fra skatt, både fra personer og næringsliv, er lave, omtrent 72 prosent av landsgjennomsnittet.

Det blir skrevet ut maksimal eiendomsskatt på vannkraftanlegg og næringseiendom, men det er kun 1 promille på boliger og fritidsboliger (2023). I tillegg har kommunen inntekter fra konsesjonskraft, som de siste to årene har vært betydelige. Men det er usikkerhet rundt disse inntektene framover, da ordningen er under press på det øverste politiske nivå. Kommunens økonomiske situasjon er god på grunn av lav lånegjeld og ansvarlig politisk styring.

12 REKRUTTERING

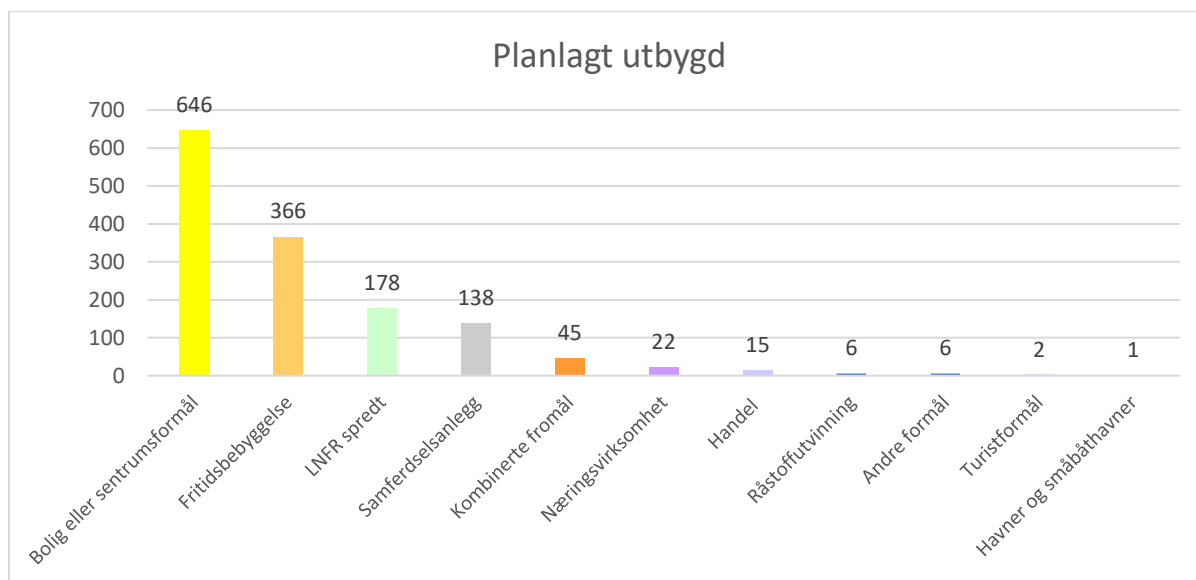
Kommunen opplever at det er utfordrende å rekruttere nye ansatte. Utfordringen er størst innen omsorg, men også oppvekstsektoren melder om utfordringer eksempelvis ved at det er vanskelig å tiltrekke seg mannlige søkere. Man regner med at utfordringene med å tiltrekke seg kompetanse ikke blir mindre med årene. Med bakgrunn i at kommunen har ansvar for en rekke velferdstjenester og andre oppgaver som stiller store krav til kompetanse, er det avgjørende at kommunen retter oppmerksomheten mot rekruttering for å sikre gode tjenester til innbyggerne i årene som kommer.

13 AREALREGNSKAP

Agder fylkeskommune har laget arealregnskap for kommunene i Agder. Arealer er en begrenset ressurs og regnskapet skal hjelpe oss med å holde oversikt over hvor mye vi planlegger å bygge ut, om vi bygger ned naturverdier, og hvor store klimagassutslipp utbyggingen kan føre til. Tallene i arealregnskapet er ikke helt nøyaktige og må tolkes med forsiktighet. Arealstrategien er utarbeidet blant annet med bakgrunn i tallene fra dette arealregnskapet.

Hvor mye areal planlegger vi å bygge ut?

Det er allerede tatt i bruk 2467 daa hvor 1108 er bebygd areal og 1359 er samferdsel. Dette utgjør 1,86 dekar per innbygger. I planreserven¹ er det satt av 1425 daa for fremtidig utbygging, som tilsvarer 1,08 dekar per innbygger. Fordelingen av dekarene er presentert i figuren nedenfor. Det er planlagt å bygge ut mest areal for bolig og sentrumsformål, etterfulgt av arealer for fritidsbebyggelse.

Figur 24 Planlagt utbygd areal i planreserven (Kilde: Agder fylkeskommune)

Nedbygging av naturverdier

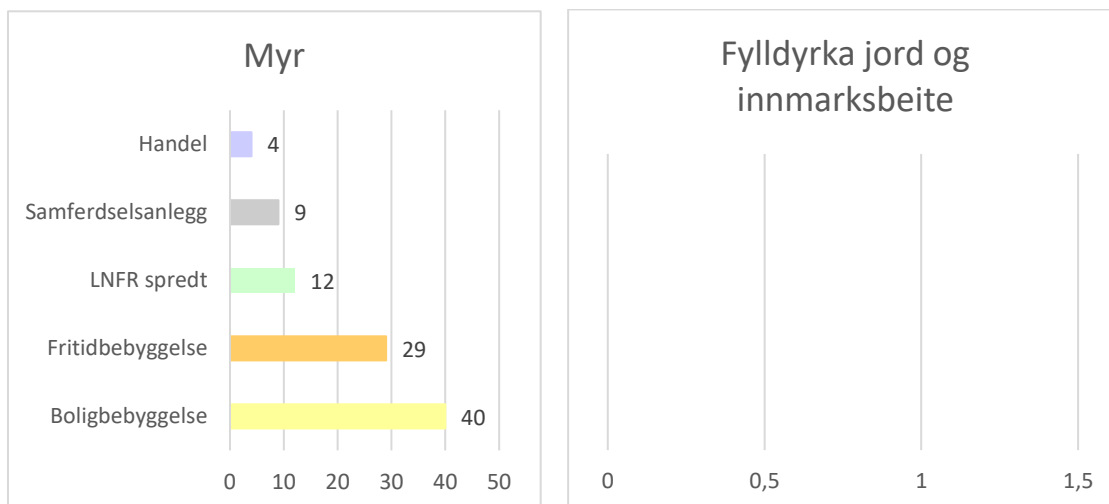
Det er en nasjonal forventning at kommunene unngår å nedbygge myr så langt som mulig, blant annet for å sikre at arealenes evne til lagring og opptak av karbon opprettholdes. I vår planreserve er det planlagt å bygge ned 94 dekar med myr. De største områdene som inneholder myr er Heimreneskilen II, satt av til boligbebyggelse i kommuneplanens arealdel og Iveland gård hyttetun, regulert til fritidsbebyggelse.

For å ivareta beredskap og mulighetene for matproduksjon, er det nødvendig å ta vare på jordressursene over hele landet og sikre at jorda holdes i drift. Bevaring av dyrka jord er derfor en nasjonal interesse. Siden 2005 har det blitt

¹ Med planreserven menes arealene som enda ikke er bygd ut, men som ligger som utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel og vedtatte reguleringsplaner.

det omdisponert 68 dekar med dyrket mark i Iveland. I planreserven vår er det planlagt å bygge ned 24 dekar med dyrka jord. Arealene er i hovedsak bolig eller sentrumsformål på Birketveit.

Skog som vokser tar opp store mengder CO2 fra lufta og hvordan vi forvalter skogen vår påvirker opptaket av CO2. I planreserven vår er det planlagt å bygge ned 1270 dekar med skog.

Figur 25 Planlagt utbygd myr, dyrka jord og innmarksbeite fordelt på arealformål.

Hvor mye utslipp kan utbyggingen føre til?

Arealregnskapet inkluderer også en beregning av CO2-ekvivalenter som vil bli sluppet ut ved en gjennomføring av planreserven. Dette er en grov beregning, og i tillegg legger CO2-beregningene til grunn at 100 % av planreserven blir bygd ut, noe som ikke stemmer med virkeligheten, da noe grøntareal vil bestå innenfor utbyggingsområdene. Den samlede klimagasseffekten ved full utbygging av planreserven anslås til omtrent 50077 tonn CO2-ekvivalenter på 20 år.

Type	Tonn CO2-ekvivalenter 20 år
Myr	5510 tonn
Dyrka jord	189 tonn
Skog	44378 tonn
Totalt	50077 tonn

Figur 26 Tonn CO2-ekvivalenter på 20 år ved utbygging på myr, dyrka jord og skog.

KILDER

Agder fylkeskommune - Agdertall

<https://agderfk.no/agdertall>

Befolkning SSB

<https://www.ssb.no/befolkning/folketall/statistikk/befolkning>

Boliger SSB

<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/bolig-og-boforhold>

Befolkning Telemarksforskning

<https://regionalanalyse.no/rapport/11029/2/1>

Folkehelseprofilen 2023

<https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/>

Folkehelseinstituttet

<https://www.fhi.no/>

Grunnskolepoeng

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/grunnskolepoeng/>

Husholdninger SSB

<https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger>

Klima

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/>

<https://klimaservicesenter.no/>

Perspektivmeldingen

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20202021/id2834218/>

Regjeringen - Tjenestebehov i årene fremover

<https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunedata/tjenestebehov2/id2507961/>

Spesialundervisning

<https://www.ssb.no/statbank/table/12255>

Ungdata

<https://www.ungdata.no/>

Utdanning

<https://www.ssb.no/utdanning>